

ні попередити підприємства про недоліки ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, а отже і застерегти від небажаних наслідків, штрафних санкцій і витрачання грошових коштів.

Список використаних джерел

1. *Бутинець Ф.Ф., Бондар В.П., Виговська Н.Г.* «Контроль ревізії: Підручник для студ. вищ. навч. закладів спец. «Облік і аудит» // 4 вид., доп, перероб. — Ж.: ПП «Рута», 2006.

2. *Труш В.С., Камінська Т.А.* Організація і методика аудиту підприємницької діяльності: навч-метод. посібн.; М-во освіти і науки України, Херсонський Державний технічний університет — Херсон: Олді-плюс, 2010 — 125 с.

3. *Усач Б.Ф., Душко З.О.* Організація і методика аудиту. Підручник. — К.: Знання, 2006 — 295 с.

Скоріна О.І., магістрант
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — к.е.н., доцент Л.В. Білозор

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Процес розвитку бухгалтерського обліку визначається вимогами користувачів бухгалтерської інформації. Нове ставлення до облікових даних висувають ряд самостійних проблем, пов'язаних із формуванням достовірної та об'єктивної інформації про стан і використання нематеріальних активів. Щоб своєчасно володіти такою інформацією, виникає необхідність у розгляді питань спостереження і перевірки процесу функціонування певного об'єкту нематеріальних активів.

Проблеми обліку нематеріальних активів висвітлювались у роботах вітчизняних учених-економістів О.Б. Бутнік-Сіверського, Н.Г. Виговської, С.Ф. Голова, М.Я. Дем'яненка, В.М. Жука, В.Б. Моссаковського, Р.С. Сайфуліна, О.Д. Святоцького, А.Д. Шеремет та ін. В спеціалізованій економічній літературі методику проведення інвентаризації аналізував професор В.В. Сопко [4]. Проте майже ніхто з авторів комплексно не розглядав методику, способи, процедури та методичні прийоми інвентаризаційного процесу щодо нематеріальних об'єктів обліку — нематеріальних активів.

На сьогодні проведення інвентаризації обумовлюється Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996 [1] і регламентується Інструкцією № 69 [3] та Інструкцією з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів, розрахунків та інших статей балансу від 30.10.98 р. № 90 [2].

При інвентаризації нематеріальних активів необхідно перевірити: по-перше, наявність документів, що підтверджують права підприємства на їх використання; а по-друге, правильність і своєчасність відображення нематеріальних активів в обліку; втретє, умови використання об'єктів нематеріальних активів, які могли змінитись протягом часу.

Удосконалення методики проведення інвентаризаційного процесу можна здійснити на основі моделювання. Моделювання як метод наукового пізнання дозволить передбачити хід проведення інвентаризаційного процесу шляхом створення зображення об'єкту, що досліджується, розробити оптимальну методику її проведення з урахуванням мінімізації витрат, її якості та оперативності, а також забезпечити раціональну організацію інвентаризаційного процесу [1, с. 86]. Результатом такого моделювання може бути розробка внутрішніх нормативних документів — інструкцій, правил тощо, які регламентують діяльність комісій на кожній стадії інвентаризації.

Основною особливістю технологічної стадії інвентаризації нематеріальних активів є методичні прийоми інвентаризації, а саме документальні, прийоми узагальнення та реалізації результатів інвентаризації. Як відомо, нематеріальні активи не мають уречевленої форми, тому проведення інвентаризації в цьому випадку виключає застосування органолептичних прийомів. Це свідчить про те, що поняття інвентаризації трансформується та набуває нових ознак із залученням нематеріальних ресурсів до процесу виробництва. Отже, з появою таких об'єктів обліку інвентаризація включає також прийом документального контролю, за допомогою якого можна визначити загальний економічний стан будь-якого підприємства.

Об'єктами інвентаризації нематеріальних активів може виступати технічна, організаційна або комерційна інформація, яка складає секрет виробництва (ноу-хау). Враховуючи цей факт, доцільно у будь-якому разі з кожним членом інвентаризаційної комісії укласти угоду про нерозголошення конфіденційної інформації. Форма та зміст таких угод мають бути визначені у Положенні про інвен-

таризаційну комісію. Положення про інвентаризаційну комісію — це внутрішній документ, який розробляється і затверджується поряд з іншими посадовими інструкціями підприємства. Відповідно до якого постійно діючі інвентаризаційні комісії будують свою роботу на плановій основі. Також у Положенні про інвентаризаційну комісію мають бути зафіксовані права і обов'язки інвентаризаційної комісії, та бути вказані межі її відповідальності.

На якість, оперативність і економічність проведення інвентаризаційної роботи суттєво впливає кількісний і якісний склад інвентаризаційних комісій. Сьогодні нормативні акти, що регламентують порядок проведення інвентаризації нематеріальних активів, не визначають кількісний склад інвентаризаційних комісій, кількість членів яких визначається одноосібно керівником підприємства.

Керівник підприємства може також залучати до роботи робочої інвентаризаційної комісії в якості спостерігачів або консультантів представників аудиторських, консультативних, оціночних та інших організацій у випадках надходження, утримання чи використання об'єктів інвентаризації — нематеріальних активів (при розрахунку вкладу до статутного капіталу інших підприємств; при передачі прав на об'єкти нематеріальних активів; при купівлі-продажу патентів, ліцензій, інших прав на інтелектуальну власність; при організації франчайзинга; при передачі підприємств і їх структурних підрозділів; при кредитуванні під залог майна, що містить оцінку інтелектуальної власності тощо).

Згідно з існуючою практикою діяльність інвентаризаційної комісії завершується визначенням фактичної наявності та оцінки об'єктів інвентаризації, складанням документів, які використовуються при проведенні інвентаризаційного процесу. Результати діяльності робочої інвентаризаційної комісії оформлюється протоколом. Слід зазначити, що протокол інвентаризаційної комісії сприяє виконанню двох інвентаризаційних прийомів: прийняттю рішень за результатами інвентаризації та контролю за їх виконанням. Застосовують протокол інвентаризації при розробці і виданні наказів, розпоряджень за наслідками проведеної інвентаризації. Процедура контролю за виконанням прийнятих рішень — прийом реалізації прийнятих рішень, який передбачає перевірку виконання рішень і рекомендацій, викладених у цьому документі.

Отже, виходячи з проведених досліджень, можна виокремити такі завдання проведення інвентаризації нематеріальних активів:

— виявлення наявності нематеріальних активів, а також обсягів незавершених капітальних інвестицій у нематеріальні активи;

- встановлення нематеріальних активів шляхом зіставлення ідентифікованих об'єктів з даними бухгалтерського обліку;
- виявлення об'єктів нематеріальних активів, які частково втратили свою первісну вартість, застарілих технологій і винаходів, а також нематеріальних активів, що не використовуються;
- перевірка дотримання порядку збереження та документального підтвердження існування об'єкта нематеріальних активів, а також правил зберігання цих документів;
- перевірка реальної вартості зарахованих на баланс нематеріальних активів.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [//http://www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua). — Заголовок з екрану.
2. Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів, розрахунків та інших статей балансу: Затверджене наказом Міністерства фінансів України від 30.10.1998 р. №90// [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [//http://www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua). — Заголовок з екрану.
3. Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, документів та розрахунків: Затверджене Міністерством фінансів України від 11.08.1994 р. №69 // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [//http://www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua). — Заголовок з екрану.
4. *Сопко В. В.* Бухгалтерський облік нематеріальних активів // Бухгалтерський облік та фінансовий менеджмент. — К.: Міжнародний центр приватизації, інвестицій та менеджменту, 1994. — С. 19.

Смольська О.Ю., аспірант
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — к.е.н., доцент О.Г. Бірюк

ВИТРАТИ ВИРОБНИЦТВА: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

Будь-яке виробництво завжди пов'язане з витратами, оскільки це — процес використання факторів виробництва, які втілюються у створеному продукті (товарі, послуги). Зрозуміло, що процес виробництва має безперервно повторюватись, а це можливо лише